

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА
ТА ГРАФІКИ**

«НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ»

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції

**15 травня 2024 року
м. Одеса**

ОДЕСА – 2024

УДК: 378:37.09:7-057.86(08)

**Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Протокол № 17 від 27.06.2024р.)**

Упорядники: Твердохлібова Я. М., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки;

Спасскова О. П., кандидат мистецтвознавства, асистент кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки.

Рецензенти: Ракович В. В. кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну Херсонського державного університету;

Бартенева І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 травня 2024 р., м. Одеса) / упоряд. Я. М. Твердохлібова, О. П. Спасскова. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2024. – 116 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методична організація процесу підготовки фахівців в системі художньо-педагогічної освіти: досвід, перспективи», яка відбувалася у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» 15 травня 2024 року.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти, магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти, педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників, дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

5. Проектна графіка: навч. посіб. / Т. М. Клименюк, Н. А. Консулова, М. В. Бевз, Х. І. Ковальчук. Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: 2011. 220 с.

Гліб БРЯНСЬКИЙ

*здобувач ступеня доктора філософії,
аспірант кафедри педагогіки Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського, м. Одеса*

**СЕНС ПЕДАГОГІЧНО-МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
У НОВІТНІХ ОСВІТНІХ РЕАЛІЯХ**

Ключові слова: мистецтво, освіта, педагогічно-мистецька творчість, майбутній вчитель образотворчого мистецтва, емоційна компетентність вчителя.

Новітній надскладний стан соціального середовища має свої негативні відбитки в свідомості всього суспільства. Винятком не стали й вчителі образотворчого мистецтва. Відображення негативного впливу умов сьогодення формується в свідомості вчителів мистецьких дисциплін. Розвинута чутлива емоційна сфера педагогів-митців віддзеркалює зовнішній вплив, що є одним із шляхів до емоційного напруження. Рекомендовано приділити увагу своєчасному запобіганню емоційного напруження або вигорання, тому що у разі бездіяльності є велика вірогідність початку дидактогенії.

Дидактогенія – психічні розлади (від емоційної реакції, що дає зрушення в настрої особистості і колективу, до хворобливого стану), які викликані грубими словами педагога чи керівника; психогенні порушення працездатності або здоров'я дитини чи підлітка, викликані непрофесійними діями вчителя (чи педагогічного колективу) у процесі організації навчання чи виховання [4, с. 94].

Саме забезпечення стабільності емоційної сфери вчителя образотворчого мистецтва у професійній діяльності пов'язано із його спроможністю до позитивної педагогічно-творчої реалізації освітнього процесу, створення особистісних витворів

мистецтва із закладеними грамотними емоціями та ідеями, що будуть підтримувати психічне здоров'я сучасного суспільства. Виходячи із цього, ми надаємо більшого значення вивченню психічних станів учителів образотворчого мистецтва та майбутніх учителів.

Психічні стани розгортаються через емоції людини, в яких реалізується безпосереднє ситуативне переживання особистістю задоволення, радості, страху, тощо, а також значущості діючих на неї явищ і ситуацій, задоволення чи незадоволення її актуальних потреб [2, с. 96].

Такого рівня явища та стани не є спільними із властивим настроєм особистості педагога мистецького спрямування мислення. Саме наявність невдоволеності є ознакою творчого компонента вчителя образотворчого мистецтва. Одним із джерел виступає внутрішній конфлікт між необхідністю в певних діях і можливостями та бажаннями вчителя.

Розмежування потребують емоції, що відносяться до педагогічного професійного процесу, та особистісно-внутрішні емоції. Такі емоції є відбитками емоційно-психічної енергії, що пов'язана із направленням діяльності в інтереси інших в системі «людина–людина», із пізнавальною та творчою діяльністю, зі створенням витворів мистецтва, не пов'язаного із особистісною професійною діяльністю.

В часи соціальної нестабільності, за нашою думкою, саме наявність і розуміння філософського сенсу творчості особистості як члена суспільства, педагога, митця, художника, постає не тільки мисленнєвою, а й фактичною рушійною силою сучасного педагога-митця. За наявності чіткого розуміння особистісного сенсу творчості, вчитель або майбутній вчитель образотворчого мистецтва, зможе нести стимул суспільству через свою професійну діяльність.

У питаннях організації чи пошуку справжнього сенсу творчої діяльності у складі педагогічної та мистецької діяльності, вчителі або майбутні вчителі образотворчого мистецтва знаходяться в постійному набутті спадщини культури, її елементів завдяки науковій, педагогічній, мистецькій, творчій діяльності. Вчитель мистецьких дисциплін звертається до прийому, за яким він перетворюється в учня. Особливість полягає в тому, що він одночасно є як учнем, так і майстром.

Майстер реалізує свою особистісну концепцію. При це не є показником наявності егоцентризму. Учень працює за чужою концепцією [1, с. 259].

Важливу роль для майбутніх учителів образотворчого мистецтва відіграє творчість. Це діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей (нові твори мистецтва, наукові відкриття, інженерно-технологічні, управлінські чи інші інновації тощо). Також це процеси народження, зростання, визрівання в природі, а також виникнення нових образів і переживань у сфері свідомості. Існують різні види творчості: наукова, філософська, художня, міфологічна тощо [4, с. 406].

Відповіді на глобальні питання є необхідними для вчителів мистецьких дисциплін в сьогоденні. Точна наявність цілі в творчій та професійній діяльності має відбитки в завданнях освіти. Питання, що направлені на сенс творчості, постають складними, тому що пов'язані із загально-філософськими питаннями сенсу життя. Саме із такими запитаними до вчителя/викладача звертаються здобувачі освіти. Отже, образотворче мистецтво, як певний вид мистецтва, постає системою людства загалом. Учитель образотворчого мистецтва повинен уміти розкривати такі сенси, одночасно спрямовувати аудиторію до подальшої творчої діяльності через сформовану мотиваційну основу, що буде спонукати до сенсотворчості. Саме це є головною функцією творіння, педагогічної діяльності, що характеризується як сенсотворчість.

Особистість художника повинна бути проявлена через емоційно-творче наповнення його мистецтва. Процес трансформації форми, що була проявлена у витворі мистецтва та через педагогічні методи та технології пояснена аудиторії, проходить стани формування у внутрішньому психічному, емоційному світі вчителя образотворчого мистецтва, набуваючи аспекти художнього образу, що стане орієнтиром суспільству.

Художній образ – спосіб і форма пізнання та відтворення дійсності в мистецтві, що характеризується нероздільним єднанням суб'єктивного та об'єктивного джерела художньої творчості, її сенсів, почуттів [3, с. 17].

За новітніми тенденціями проблематика сенсу творчості перетікає від колективного до особистісного плану буття. При цьому направленість у зовнішнє середовище (психічних, ідейно-мистецьких, філософських) явищ спонукає на нові знахідки, що можуть стати джерелом творіння мистецтва або втілитись у педагогічну діяльність. Використання варіативного мислення в педагогічно-творчому процесі дає

змогу усвідомити, що кожний педагогічний метод є частиною дихотомічної пари, що виявляється через існування альтернативної рівноможливості.

Одним із сенсів педагогічної діяльності є: вивчення, розуміння, формування збагаченої системи особистісних сенсів кожного учасника освітнього процесу. Надскладною задачею є запобігання втрати сенсів творчості та педагогічної діяльності. Концепція розміркувань, за якою опановані результати культурного досягнення життєвих успіхів інших митців, підштовхують до висновку, що людина, яка стоїть у початку творчого шляху в мистецтві, має мало можливостей створити витвори мистецтва, краще за існуючі духовні цінності, ідеали попередніх епох [1, с. 287-288].

Духовні цінності – витвори людського розуму, зафіксовані у здобутках науки, мистецтва, моралі, культури [2, с. 87].

Отже, розглядаючи проблематику сенсу педагогічно-мистецької творчості, ми бачимо, що педагогічний процес складається із різних рольових позицій. Розгорнутий на різні рольові позиції, сенс творчості як діяльності, ми вважаємо, наповненим саме через наявність мотиву творіння.

Висновки. Сенсотворчість майбутніх учителів образотворчого мистецтва повинна пройти через набуття освітніх сенсів. Це можливо завдяки діалогу різних педагогічних парадигм. Ми розуміємо важливість управління майбутніми учителями образотворчого мистецтва власними емоційними станами, особливо коли навколишні негативні умови призводять до поганого емоційного впливу на суспільство та загальне розуміння Культури. Відтак, майбутній вчитель образотворчого мистецтва, дбаючи про емоційну сферу, свій емоційний стан повинен стати духовним орієнтиром через несіння сенсу в особистій творчості. Тоді закладені ідеї моралі в витвори мистецтва стануть орієнтиром у складні часи для суспільства.

Список використаних джерел

1. Сергеев І. Основи педагогічної діяльності: учб. посіб. Київ, 2004. 316с.
2. Синявський В. В. Психологічний словник / ред. Н. А. Побірченко. Київ, 2007. 336 с.
3. Сучасний психолого-педагогічний словник / Я. М. Домбровська та ін.; за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький, 2016. 473 с.

4. Тарасенко А. А. Портали міфу. Образотворче мистецтво Одеси другої половини ХХ - початку ХХІ століття в просторі «великого часу»: учб. посіб. Одеса : Південноукраїнський нац. пед. унів. ім. К. Д. Ушинського, 2014. 272 с.

Олена ВОЛИНСЬКА

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ*

НАЦІОНАЛЬНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА УКРАЇНИ: ДОСВІД ГАЛИЧИНИ

***Ключові слова:** національна мистецька освіта України, художня освіта Галичини, художник, художник-педагог.*

Актуальним питанням сьогодення є напрацювання моделі розвитку національної мистецької освіти України. Особливо виразно ця проблема постає в час національно-визвольної війни. Адже суспільство, zagrożене викликами війни, потребує інших підходів до навчання та виховання молоді, опанування мистецтвом, здобуття мистецької освіти, професійної підготовки кадрів тощо. Зауважимо, що мистецтво та художня освіта має притаманні цій галузі специфічні функції, характерні для сталого, мирного життя в суспільстві. В умовах війни правильне розв'язання цих питань допоможе здійснювати професійну підготовку не лише художників, художників-педагогів, дизайнерів, а що найголовніше – виховувати громадян-патріотів нашої держави. У зв'язку з окресленою проблемою виникають завдання, які вимагають корекції та використання прогресивного художньо-освітнього досвіду минулого. Особливо це стосується змісту, форм, методів, принципів організації навчального процесу, педагогічної майстерності викладачів тощо.

Зазначаємо, що мистецьку освіту України дослідили Є. Антонович, О. Нога, Р. Шмагало та ін. Нашим завданням є аналіз досвіду мистецької освіти Галичини з можливістю використання його в сучасній Україні.

Зміст

Бартенєва І., Фазлуєв В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до формування естетичної культури здобувачів освіти.....	3
Богайчук Л., Гвоздьова О. Образ Тараса Шевченка у творчості сучасних художників.....	7
Бредньова В., Прохорец І. Особливості методики графічної підготовки студентів молодших курсів на сучасному етапі.....	10
Брянський Г. Сенс педагогічно-мистецької творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у новітніх освітніх реаліях.....	13
Волинська О. Національна мистецька освіта України: досвід Галичини.....	17
Ворніков В. Формування толерантного менталітету особистості в світлі сучасних принципів навчання: інтегративна єдність мистецтва й педагогіки.....	20
Главенчук О. Метод викладання. Девіз викладача і здобувача освіти: «Будь-яке навчальне завдання виконане здобувачем освіти – потенційна виставкова робота».....	25
Гоманюк В. «Кодима-фест» – творча лабораторія Одеського художнього фахового коледжу ім. М. Б. Грекова (досвід практичної роботи 2016-2019 н. р.).....	32
Ейвас Л. Самобутність професійного мистецтва витинанки дніпровського регіону.....	34
Ейвас Л., Губа А. Народна обрядова символіка у декоративних композиціях сучасних українських митців.....	37
Ковальов О., Мірошниченко Н. Історично-мистецькі основи етнокультурної спадщини Сіверщини.....	41
Красюк І. Освітні втрати та шляхи їх подолання в умовах воєнного стану.....	46
Крижевська С Необхідні складові підготовки майбутніх викладачів образотворчого мистецтва.....	50
Литовченко Н., Поступаленко Р. Популяризація українського мистецтва за кордоном під час війни.....	52
Лоза Н., Борисюк З. Анімалістика у художньому ткальстві. Шлях у пошуку художнього образу у навчанні здобувачів вищої освіти художньо-графічного факультет.....	55
Малік О. Артрезиденція «Ціна свободи» – новації в творчому середовищі візуального мистецтва України.....	57
Мунтян С. Значення Петриківського розпису в сучасному мистецтві.....	59
Орос І. Сучасні інтерактивно-розвивальні методи навчання майбутніх художників-педагогів: поєднання друкованої та комп'ютерної графік.....	61
Петренко О., Люта Д. Петриківський розпис у його культурно-історичному й художньо-педагогічному вимірах.....	66

Петренко О., Щербакова Л. Естетично-ментальні параметри побудови індивідуальної роботи зі студентами в межах курсу «Художньо-прикладна графіка».....	70
Петрук Р., Воронюк А. Досвід розпису монументального об'єкта під керівництвом Володимира Прядки.....	75
Петрук Р., Прокопенко Г. До питання розробки монументального об'єкта як навчального завдання.....	77
Ракович В. Синтез традиційних і сучасних підходів під час вивчення матеріалознавства у живописі.....	79
Резніченко Г. Тарас Шевченко в українському образотворчому мистецтві.....	83
Смичковська О., Бредньова В. Удосконалення підходів до навчання онлайн на практичних заняттях з графічних дисциплін.....	86
Спаскова О. Дослідження декоративно-прикладного мистецтва Слобожанщини XVII – XVIII ст. у виданнях з книжкової колекції Бібліотеки Університету Ушинського.....	89
Спаскова О., Ван Сює Питання традицій та інновацій у підготовці магістрантів-художників із КНР.....	92
Твердохлібова Я. Методична підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	95
Харитонова І. Обґрунтування щодо ведення дисциплін «Робота на пленері», «Практика на пленері» елементарного підрівня початкової мистецької освітньо-виховної діяльності КЗПСО «Мистецька школа №15 імені Т. І. Боевої м. Одеси».....	99
Шевчук Т. Візії війни в сучасній українській політичній карикатурі та постері.....	102
Школьнік О. Тема козацтва в образотворчому мистецтві як засіб формування патріотизму і національної ідентичності особистості: історичний аспект.....	109

Наукове видання
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ
Всеукраїнська науково-практична конференція
м. Одеса, 15 травня 2024 року